

К. Ясінская

ВЕРЛІБР У. УІТМЕНА Ё ПЕРАКЛАДЗЕ Ю. ГАЎРУКА

У сваёй перакладчыцкай дзейнасці Ю. Гаўрук неаднаразова звяртаўся да творчасці У. Уітмена, наватара і рэфарматара амерыканскай паэзіі, пачынальніка новых тэм. Новы змест патрабаваў і новай формы. Паэт адмовіўся ад класічных вершаваных форм і ўвеў у амерыканскую паэзію верлібр, даўжыня

радкоў якога вызначаецца інтанацыйна-сэнсавым адзінствам. Гэтыя адметнасці заўважныя ў верлібры “Калі я слухаў вучонага астранома”.

Галоўная тэма верша – вера паэта ў тое, што па-сапраўднаму пазнаць прыроду і свет немагчыма толькі праз навуковыя тэрміны і лічбы. Верш умоўна падзяляецца на дзве адрозныя па сэнсе і настроі часткі. У пачатку паэт паказвае, што лірычнаму герою сумна на лекцыі навукоўца-астранома. Інфармацыйная перагружанасць выяўляецца праз пералік шматлікіх навуковых атрыбутаў: *proofs, figures, charts, diagrams*. Ю. Гаўрук перадае гэты пералік аналагічна: *геаметрычныя фігуры, формулы, лічбы, карты, дыяграмы*. Перакладчык выкарыстоўвае кантэкстуальную замену для англійскага *proofs* ‘ доказы ’ і ўжывае лексему *формулы*. Ён карыстаецца кантэкстуальнай заменай і пры пераліку матэматычных аперацый: *to add, to divide, to measure* ‘ складай, вымярай і вылічвай ’. Такая замена не парушае эквівалентнасці перакладу, бо пералічаныя словы адносяцца да аднаго лексічнага поля, як і ў арыгінале. Наадварот, такі пералік спрыяе захаванню рытму, які адыгрывае важную ролю ў белым вершы. Манатонную атмасферу першай часткі верша Уітмен перадае праз сінтаксічную анафару *when*. Гаўрук здолеў захаваць гэтую анафару толькі часткова. Герой верша адчувае сябе стомленым і ўрэшце пакідае лекцыю. Гаўрук трансфармуе гэтую падтэму ў перакладзе з дапамогай мадуляцыі: *Калі я сядзеў у кутку і слухаў лекцыю астранома (ён чытаў яе з бляскам, упэўнена, і меў вялікі поспех), // Сам не знаю чаму, я адчуў сябе дрэнна, вяласць і ўтома скавалі мяне. Ён не перадае даслоўна арыгінал, а пераасэнсоўвае яго і падбірае эквівалентны пераклад. У другой частцы верлібра адбываецца змена настрою: герой бачыць над сабой сапраўдныя зоркі і нарэшце адчувае сябе вольным. Гэтую змену настрою Уітмен перадае праз эпітэт *perfect silence*, пры перастварэнні якога Гаўрук выкарыстоўвае сінанімічны пераклад *невыказная гармонія*. Для эмацыянальнага ўзмацнення Гаўрук выкарыстоўвае дабаўленне, якое яшчэ больш удакладняе настрой героя: *Я глянуў угору, убачыў сапраўдныя зоркі, і мне стала лягчэй*. Другая палова верша вылучаецца і больш вобразнай паэтычнай мовай. Уітмен ужывае эпітэт *mystical moist night-air*. У перакладзе Гаўрук перадае яго, выкарыстоўваючы сінестэзію і лексічнае дабаўленне *начная свежасць, сіні прастор*.*

Пераклад верлібра з’яўляецца яскравай ілюстрацыяй прынцыпаў і стратэгіі мастацкага перакладу Ю. Гаўрука, якія ён апісваў ва ўласных крытычных артыкулах. Пераклад верша атрымаўся дастаткова свабодным, але перакладчык здолеў захаваць стыль аўтара, рытмічны бок арыгінала, дзякуючы якому чытачу не складана правільна расставіць сэнсавыя акцэнтны, а таксама перадаць тэму і ідэю твора.